

تاریخ دریافت مقاله: ۸۱/۱۱/۲۵

بررسی مقاله: ۸۲/۳/۲۷

پذیرش مقاله: ۸۲/۶/۳۰

مجله علوم تربیتی و روانشناسی

دانشگاه شهید چمران اهواز، ۱۳۸۱

دوره سوم، سال نهم، شماره‌های ۳ و ۴

صص: ۲۴-۱

بررسی رابطه ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز

دکتر حسین شکرکن*

مسعود برومندنسب**

دکتر بهمن نجاریان*

دکتر منیجه شهنی بیلاق*

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی رابطه ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز طراحی شده است. نمونه اصلی این تحقیق شامل ۴۰۰ دانشجوی دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز بود. یک نمونه ۲۰۰ نفری نیز به منظور اعتباریابی و پایایی سنجی آزمونهای مورد استفاده به کار گرفته شد. هر دو نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها علاوه بر روشهای توصیفی میانگین و انحراف معیار از ضریب همبستگی ساده و رگرسیون چندگانه برای آزمون فرضیه‌ها استفاده شد. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش شامل پرسشنامه سنجش صفات کارآفرینی، آزمون جهت‌گیری کارآفرینی، آزمون خلاقیت، پرسشنامه انگیزه پیشرفت و آزمون عزت نفس بودند. پرسشنامه‌های سنجش صفات کارآفرینی، جهت‌گیری کارآفرینی و انگیزه پیشرفت توسط پژوهشگران این تحقیق به فارسی برگردانده شد و ضرایب اعتبار و پایایی آنها محاسبه گردید. فرضیه‌های این پژوهش شامل چهار فرضیه اصلی و ۸ فرضیه فرعی است، که روابط ساده و چندگانه بین متغیرهای پیش بین خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس را با متغیر ملاک کارآفرینی در کل نمونه و به تفکیک در نمونه‌های دختران و پسران مطرح می‌سازند. نتایج این پژوهش با یافته‌های تحقیقات انجام شده در خارج از کشور هم‌مانند.

کلید واژگان: کارآفرینی، کارآفرین، خلاقیت، انگیزه پیشرفت، عزت نفس.

* عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

** دانشجوی دکتری روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

مشخص و گسترده به ارائه نظریه و تبیین رابطه بین ویژگیهای فردی با رشد و توسعه اقتصادی در زمینه‌های شغلی پرداخت و به این نتیجه رسید که پیشرفت به یک گروه یا مذهب خاص اختصاص ندارد و با رشد و توسعه برخی از ویژگیها در افراد می‌توان رشد و توسعه اقتصادی را در جوامع مختلف فراهم کرد. با کارهای مک کلند (۱۹۶۱) توجه از عمل به عمل‌کننده تغییر تمرکز داد. ویژگیهایی که از سوی وی به عنوان ویژگیهای افراد آغازگر کسب و کارهای جدید مطرح می‌شوند عبارتند از انگیزه پیشرفت، مخاطره‌پذیری متوسط، نوآوری و پذیرش مسئولیت شخصی برای نتایج نوآوری. با توجه به این نکات به منظور پرداختن به مبحث ویژگیهای روانشناختی کارآفرینان که آنها را از غیرآفرینان متمایز می‌کنند، به بررسی رابطه متغیرهای خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت‌نفس با کارآفرینی خواهیم پرداخت. نخست به تعریف کارآفرینی و انواع آن پرداخته می‌شود.

با توجه به اینکه کارآفرینی^۱ و مباحث مربوط به آن در حوزه‌های مختلف دانش از جمله روانشناسی، جامعه‌شناسی و اقتصاد مورد توجه قرار گرفته‌اند، می‌توان کارآفرینی را به عنوان موضوعی بین رشته‌ای قلمداد کرد. این موضوع نشان دهنده وسعت بحث کارآفرینی از یک طرف و پیچیدگی آن از سوی دیگر است. موضوع دیگری که به مباحث مربوط به کارآفرینی دامن زده و آن را مورد توجه محققین قرار داده است، نگرانی مدیریت اقتصادی کشورها و سیاستمداران در رابطه با اشتغال و مشکل بیکاری است که به طور فزاینده‌ای تفکر خود اشتغالی را به عنوان یک راه حل مورد توجه آنها قرار داده است.

هر چند که اصطلاح کارآفرینی برای نخستین بار توسط کاتیلین^۲ (حدود ۱۷۰۰) تعریف شده است (کیلی^۳، ۱۹۷۱)، ولی شومپتر^۴ (۱۹۳۴) کاربرد عام اصطلاح کارآفرینی را در حوزه اقتصادی به میل^۵ (۱۸۴۸) نسبت می‌دهد. بعد از "میل" شومپتر (۱۹۳۴)، از منظر دیگری به کارآفرینی توجه داشته است، وی به نوآوری و نقش آن در پویایی نظامهای اقتصادی تأکید می‌کند. از سوی دیگر، مک‌کلند^۶ (۱۹۶۱) به نحوی

1- entrepreneurship

2- Cantillion

3- Kilby

4- Schumpeter

5- Mill

6- McClelland

تعریف کارآفرینی و انواع آن

همانند بسیاری از مفاهیم و سازه‌ها، درباره کارآفرینی نیز تعریف واحدی وجود ندارد، و صاحب نظران و نظریه پردازان مختلف تعاریف متفاوتی از کارآفرین و کارآفرینی ارائه داده‌اند. مثلاً هیسریچ و پیترز^۱ (۱۹۸۹) کارآفرینی را چنین تعریف کرده‌اند: فرایند خلق کردن چیزی متفاوت و با ارزش، از طریق صرف زمان و تلاش لازم و پذیرفتن مخاطره‌های مالی و با رضایت شخصی. همچنین پارادی^۲ (۲۰۰۱)، به نقل از شهنی بیلاق، (۱۳۸۱) معتقد است، هیچ تعریفی نمی‌تواند جامع و رضایت بخش باشد. وی تعریف کارآفرینی را به اختصار شامل موارد زیر می‌داند:

- کسب و کار است.
- ساختن، داد و ستد یا خدمات است.
- تنها مالک^۳ (بخشی از یک گروه کوچک) است.

از سوی دیگر، با توجه به زمینه‌ای که کارآفرینی در آن ظهور پیدا می‌کند کارآفرینی ممکن است به صورت فردی یا به صورت گروهی مطرح گردد. صمد آقایی (۱۳۷۸) از سه نوع فعالیت کارآفرینی نام می‌برد که عبارتند از:

۱. کارآفرینی آزاد یا مستقل^۴: فرایندی است که کارآفرین طی می‌کند تا فعالیت کارآفرینانه‌ای را به طور مستقل به ثمر رساند، به عبارت

دیگر، کارآفرین مستقل با توجه به ویژگی نوآوری و خلاقیت منابع لازم را برای شروع یک کار جدید فراهم می‌کند.

۲. کارآفرینی درون سازمانی^۵: هر چند این نوع کارآفرینی نیز عملی فردی است، ولی عمل و فرایند تحت نظارت و حمایت سازمان صورت می‌گیرد. به طوری که کارآفرین فرایندی را طی می‌کند تا فعالیت کارآفرینانه‌ای را در سازمان سنتی به ثمر رساند.

۳. کارآفرینی سازمانی (شرکتی)^۶: اختلاف این نوع کارآفرینی با دو مورد قبلی در این است که در کارآفرینی سازمانی فرایند کارآفرینی توسط سازمان طی می‌شود تا همه کارکنان بتوانند در نقش کارآفرین انجام وظیفه کنند. این نوآوری در سازمان هم به محصولات سازمان و هم به نظامهای مدیریتی سازمان برمی‌گردد. به طوری که شومپتر (۱۹۳۴) نوآوری کارآفرینان سازمانی را عوامل تفکیک آنها از مدیران می‌داند.

با توجه به اینکه دانشجویان جزء نیروهای بالقوه هر جامعه‌اند، در مدت زمانی نسبتاً

1- Hisrich & Peters

2- Paradi 3- proprietor

4- independent entrepreneurship

5- intrapreneurship

6- corporate entrepreneurship

پیشرفت، خلاقیت و عزت نفس با جهت‌گیری کارآفرینی در دانشجویان سال آخر دوره‌های کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز می‌باشند. لازم به یادآوری است که فرضیه‌های این تحقیق به طور جداگانه برای دانشجویان دختر و پسر و کل دانشجویان مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

پیشینه تحقیق

در مورد پیشانی‌های روانشناختی کارآفرینی تحقیقات زیادی انجام شده است. پژوهش‌های مختلف ارتباط این پیشانی‌ها را با کارآفرینی مورد بررسی قرار داده‌اند که در اینجا به برخی از آنها اشاره خواهیم کرد.

موضوع کارآفرینی همیشه با خلاقیت و نوآوری عجین بوده است. به طوری که دراکر^۱ (۱۹۸۵) معتقد است خلاقیت و کارآفرینی آن چنان لازم و ملزوم یکدیگرند که می‌توان گفت کارآفرینی بدون خلاقیت و نوآوری حاصلی ندارد. نتایج برخی از تحقیقات به این نکته اشاره دارند که کارآفرینان انتخاب مشاغل جدید و یا تأسیس شرکتها مؤسسات را صرفاً نه به دلایل اقتصادی بلکه عمدتاً به خاطر نوآوری و خلاقیتی که در مشاغل وجود دارد،

کوتاه به عنوان افراد شاغل به کار اشتغال خواهد یافت. نمونه مورد بررسی در این پژوهش نیز از این قاعده مستثنی نیست و کم و بیش در آینده‌ای نزدیک به جمع کارکنان جامعه خواهد پیوست. از سوی دیگر، اشتغال به کار فارغ التحصیلان در مشاغلی که علاوه بر خودشان بتوانند افراد دیگری را نیز به کار بگیرند و از منابع موجود برای رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی جامعه استفاده کنند به عنوان هدفی اساسی و اولویتی مهم برای مسئولان اجرایی کشور مطرح است.

در این پژوهش برخی از پیش‌آیندها و ویژگیهای روانشناختی افراد را در ارتباط با جهت‌گیری کارآفرینی آنها مورد بررسی قرار می‌دهیم. متغیرهای پیش بین مطرح شده در این پژوهش شامل متغیرهای شناختی و شخصیتی شامل خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس می‌باشند. همچنین متغیر ملاک به کارگرفته شده در این پژوهش کارآفرینی است. به عبارت دیگر، پژوهش حاضر درصدد پاس‌خگویی به این پرسش است که آیا مجموعه‌ای از خصوصیات و صفات شناختی و شخصیتی وجود دارند که بتوان آنها را به یک شخصیت کارآفرین نسبت داد. در واقع، در این تحقیق پژوهشگران در پی بررسی رابطه برخی ویژگیهای شناختی و شخصیتی مانند انگیزه

سکستون و باومن^۷ (۱۹۸۳) در بررسیهای مختلفی که انجام دادند به این نتیجه رسیدند که با وجودی که در تحقیقات مختلف از ابزارهای متفاوت برای سنجش انگیزه پیشرفت استفاده شده است، در مطالعات کارآفرینان موفق یک جهت‌گیری انگیزه پیشرفت بالا به صورت ثابت مشاهده شده است.

در پژوهشی که توسط ماینر، اسمیت و براکر^۸ (۱۹۸۹) انجام شد، نمونه مورد تحقیق متشکل بود از ۱۱۸ کارآفرین، که مؤسس شرکت بودند و ۴۱ مدیر/ دانشمند^۹ که مؤسس شرکت نبودند. نتایج به دست آمده نشان داد که انگیزه پیشرفت مدیران رابطه قابل ملاحظه‌ای با شاخصهای رشد سالانه شرکتها دارد. همچنین بین انگیزه پیشرفت کارآفرینان و غیرکارآفرینان تفاوت معنی‌دار وجود داشت. در یک پژوهش پی‌گیری، ماینر، اسمیت و براکر (۱۹۹۴) مجدداً تأیید کردند که انگیزه

دنبال می‌کنند. مثلاً سولومون^۱ (۱۹۸۹)، به نقل از فاریس^۲ (۱۹۹۹) با بررسی ۱۵۰ کارآفرین به این نتیجه رسید که انگیزه کارآفرینان در شروع به کار، تصمیم به خلق چیزهای نو، بدیع و متفاوت بود و سود اقتصادی انگیزه و محرک اولیه رفتار کارآفرینی نبوده است. در همین راستا، شاین^۳ (۱۹۹۴) معتقد است که کارآفرینان واقعی مشاغل جدید را بیشتر به دلایل نوآوری و خلایق شروع می‌کنند تا انگیزه‌های اقتصادی. در مطالعه‌ای که توسط شاور، ویلیامز و اسکات^۴ (۱۹۹۰) انجام شد، مشاهده گردید، کسانی که فکر می‌کردند ویژگیهای یک فرد کارآفرین را دارند، خلایق و انگیزه پیشرفت بیشتری را نشان می‌دهند. همچنین، ریسال^۵ (۱۹۹۲) در پژوهشی که در کشور اندونزی انجام داد، مشاهده کرد که از جمله صفات مؤثر در انتخاب شغل کارآفرینی خلایق و نوآوری است. کارلند، کارلند و استوارت^۶ نیز اعتقاد دارند که ویژگیهای کارآفرینان مجموعه‌ای از عوامل شخصیتی را در برمی‌گیرد که عملکرد نوآورانه خلاق تنها یکی از آنهاست.

شاید از میان تمام ویژگیهای کارآفرینی، انگیزه پیشرفت بیشترین سهم پژوهشی را به خود اختصاص داده باشد. این برداشت در ابتدا با کار مک کلند (۱۹۶۱) آغاز شد و سپس توسط محققین دیگر پی‌گیری گردید. مثلاً،

- 1- Solomon
- 2- Faris
- 3- Schein
- 4- Shaver, Williams & Scott
- 5- Rissal
- 6- carland, carland & stewart
- 7- Sexton & Bowman
- 8- Miner, Smith & Bracker
- 9- manager/ scientists

پیشرفت مدیران بهترین پیش‌بینی کننده رشد شرکتها است. همچنین در مطالعه‌ای که توسط جانسون^۱ (۱۹۹۰) انجام شد، تعداد ۲۳ پژوهش در رابطه با کارآفرینی مورد بررسی قرار گرفت. وی به این نتیجه رسید که ۲۰ پژوهش، همستگی معنی داری را بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی تأیید کرده‌اند.

شاور و اسکات^۲ (۱۹۹۱) تحقیقاتی را بازنگری کردند که از انگیزه پیشرفت به عنوان یک پیش‌بینی کننده معتبر کارآفرینی استفاده شده بود. آنها چنین نتیجه گرفتند که بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی همبستگی مثبت وجود دارد. در تحقیقی دیگر که توسط فیلیس^۳ (۱۹۹۸) انجام شد، مشاهده گردید که بین تمایل به کارآفرینی و انگیزه پیشرفت در آزمودنیهای آمریکایی همبستگی مثبت قوی وجود دارد. بوتلر^۴ (۱۹۹۹) بر پایه نتایج حاصل از دو مطالعه به این نتیجه رسید که دانش آموزانی که به منظور کسب انگیزه پیشرفت در دوره‌های آموزشی شرکت کرده بودند، در جهت یادگیری، کسب اطلاعات مناسب برای رسیدن به تبحر در مطالب، پیش گرفتن بر دیگران و کسب بازخورد از دیگران در مورد عملکرد خود تلاش بیشتری به عمل می‌آورند.

خصوصیات کارآفرینان به آن اشاره شده است. مثلاً، ولش و وایت^۵ (۱۹۸۱) از نیاز به کنترل، مسئولیت‌پذیری، هماوردطلبی و عزت نفس به عنوان ویژگیهای مشترک کارآفرینان یاد می‌کنند. هورنادی^۶ (۱۹۸۲) مهمترین ویژگیهای افراد کارآفرین را اعتماد به نفس، خلاقیت و انگیزه پیشرفت می‌داند. مفهوم خوداثربخشی^۷ که گاه تحت عنوان خود باوری و کفایت شخصی از آن یاد می‌شود. و قرابت بسیار نزدیکی با عزت نفس دارد. نیز در سالهای اخیر مورد توجه برخی از پژوهشگران قرار گرفته است. مثلاً، کوئن، مارکمن، بارون و رایسلی^۸ (۲۰۰۱) معتقدند که افراد خوداثربخشی کسانی هستند که خودشان را باور دارند و معتقدند می‌توانند به گونه‌ای مؤثر و موفقیت‌آمیز فعالیتهای خاصی را دنبال کنند. آنان اعتقاد دارند که خوداثربخشی یک متغیر پیش‌بینی کننده معنی دار برای سرمایه‌گذاری است. همچنین در تحقیقی که توسط بارون و مارکمن^۹ (زیر چاپ) انجام شد، مشاهده گردید

عزت نفس هم یکی است که در برخی از تحقیقات به عنوان یکی از

- 1- Johnson
- 2- Shaver & Scott
- 3- Pillis
- 4- Butler
- 5- Welsh & White
- 6- Hornaday
- 7- self-efficacy
- 8- Koen, Markman, Baron & Reilly
- 9- Baron & Markman

دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

الف- ۳. بین عزت نفس و کارآفرینی دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

ب- ۳. بین عزت نفس و کارآفرینی دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

۴. خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز همبستگی چندگانه دارند.

الف- ۴. خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز همبستگی چندگانه دارند.

ب- ۴. خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز همبستگی چندگانه دارند.

روش تحقیق

جامعه آماری و روش نمونه گیری

جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر ورودی سالهای ۷۸ و ۷۹ می‌باشند که در سال تحصیلی ۸۲-۸۱ در مقطع کارشناسی، در کلیه دانشکده‌های دانشگاه شهید چمران اهواز به تحصیل اشتغال داشته‌اند. در این تحقیق از دو نمونه آزمودنی استفاده شد. ۲۵۰ دانشجوی دختر و پسر نمونه

که خودآزمایشی به عنوان یک راهبرد شناختی معتبر می‌تواند کارآفرینان فنی و غیر کارآفرینان را از هم جدا کند.

فرضیه‌های تحقیق

در پژوهش حاضر، چهار فرضیه اصلی و هشت فرضیه فرعی ذیل مورد بررسی و آزمون قرار گرفتند.

۱. بین خلاقیت و کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

الف- ۱. بین خلاقیت و کارآفرینی دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

ب- ۱. بین خلاقیت و کارآفرینی دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

۲. بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

الف- ۲. بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

ب- ۲. بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی دانشجویان پسر دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

۳. بین عزت نفس و کارآفرینی دانشجویان

جدول ۱. ضرایب اعتبار پرسشنامه MET

مقیاس	ضرایب اعتبار	سطح معنی داری	تعداد
۱۰ ماده‌ای	۰/۵۹	$P < ۰/۰۰۱$	۱۸۲
AEO	۰/۵۸	$P < ۰/۰۰۱$	۱۸۲

اندازه‌گیری می‌شود. گرفتن نمره بالا در آزمون که از جمع کردن نمره تمام ماده‌ها به دست می‌آید نشان دهنده ویژگی کارآفرینی است.

به منظور اعتباریابی این آزمون از روش اعتباریابی سازه^۲ استفاده شد. نتایج اعتباریابی در جدول شماره ۱ نشان داده شده است. روش کار به این صورت بود که از دو شاخص اعتبار استفاده شد. شاخص اول با استفاده از تعاریف و ویژگیهای افراد کارآفرین و همچنین با استفاده از صفات و ویژگیهایی که در آزمون MET آمده است و با استفاده از آزمونهای کوتاهی که برای سنجش کارآفرینی در برخی از مطالعات پیشنهاد شده بود، ۱۰ ماده انتخاب گردید که به طور همزمان در اختیار آزمودنیها قرار گرفت. سپس، ضریب همبستگی بین

اعتباریابی را تشکیل می‌دادند و ۴۰۰ دانشجوی دختر و پسر نیز در نمونه اصلی قرار داشتند. هر دو نمونه به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. پرسشنامه‌های بازگشت داده شده که به صورت کامل تکمیل شده بودند، شامل ۱۸۳ مورد برای نمونه اعتباریابی و ۳۶۴ مورد برای نمونه اصلی بودند.

ابزارهای تحقیق

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از ۵ پرسشنامه استفاده شده است، که عبارتند از: ۱. پرسشنامه «سنجش صفات کارآفرینی شما»^۱ ۲. آزمون «جهت‌گیری کارآفرینی»^۲ ۳. پرسشنامه خلاقیت^۴ ۴. پرسشنامه انگیزه پیشرفت و ۵. پرسشنامه عزت نفس.

۱. پرسشنامه سنجش صفات کارآفرینی شما (MET). این پرسشنامه توسط آلن، آر، کن یون^۳ (۱۹۹۹) تدوین گشته است و به وسیله شکرکن و برومندنسب (۱۳۸۱) به فارسی برگردانده شده است. این آزمون شامل ۱۲۵ ماده است که با یک طیف ۱۰ درجه‌ای

- 1- Measuring Your Entrepreneurial Traits (MET)
- 2- Entrepreneurial Attitude Orientation (EAO)
- 3- Alan R. Kenyon
- 4- construct validity

MET از دو روش آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده شده است و در روش تنصیف از دو فرمول اسپیرمن- براون و گاتمن برای محاسبه ضرایب پایایی استفاده شده است. مقدار ضریب محاسبه شده به روش اسپیرمن- براون ۰/۹۳، به روش گاتمن ۰/۹۳ و به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۷ است که همگی از نظر روان سنجی در حد مطلوب هستند. نتایج به دست آمده در جدول شماره ۲ ملاحظه می شود.

۲. آزمون جهت گیری کارآفرینی (EAO). این آزمون مداد- کاغذی توسط روبینسون،

نمره های آزمون ۱۲۵ ماده ای و پرسشنامه ۱۰ ماده ای به عنوان ضریب اعتبار محاسبه شد. این ضریب اعتبار محاسبه شده $r = 0/59$ است که در سطح $0/001$ معنی دار می باشد. شاخص دیگر که برای سنجش اعتبار این آزمون مورد استفاده قرار گرفت، آزمون جهت گیری کارآفرینی (EAO) بود. ضریب همبستگی محاسبه شده بین آزمون MET و آزمون EAO، $r = 0/58$ بود که در سطح $0/001$ معنی دار است.

همچنین برای محاسبه پایایی آزمون

جدول ۲. ضرایب پایایی پرسشنامه MET

تعداد	ضرایب	روشها
۱۸۲	۰/۹۳	اسپیرمن- براون
۱۸۲	۰/۹۳	گاتمن
۱۸۲	۰/۹۷	آلفای کرونباخ

جدول ۳. ضرایب اعتبار آزمون EAO

تعداد	سطح معنی داری	ضرایب اعتبار	مقیاس
۱۸۳	$P < 0/001$	۰/۴۷	۱۰ ماده ای
۱۸۳	$P < 0/001$	۰/۵۸	EMT

اندازه گیری می شوند. گرفتن نمره بالا در آزمون

استیمپسون، هوفینر و هانت^۱ (۱۹۹۱) تهیه و توسط شکرکن و برومندنسب (۱۳۸۱) به فارسی برگردانده شده است. این آزمون ۷۵ ماده دارد که در یک طیف ۱۰ درجه ای

1- Robinson, Stimpson, Huefner & Hunt

جدول ۴. ضرایب پایایی پرسشنامه MET

تعداد	ضرایب	روشها
۱۸۳	۰/۹۳	آلفای کرونباخ
۱۸۳	۰/۸۸	اسپیرمن - براون
۱۸۳	۰/۸۷	گاتمن

که از جمع کردن نمره تمام ماده‌ها به دست می‌آید نشان دهنده جهت‌گیری کارآفرینی آزمودنی است.

۱۰ ماده‌ای $r=0/47$ بود که در سطح $0/001$ معنی‌دار است.

بین پرسشنامه EAO و MET، $r=0/58$ بود که در سطح $0/001$ معنی‌دار است.

برای محاسبه ضرایب پایایی از دو روش

تصنیف و آلفای کرونباخ استفاده شد. همچنین

در روش تصنیف دو نوع ضریب همبستگی

اسپیرمن - براون و گاتمن به کار برده شد.

ضرایب محاسبه شده آلفای کرونباخ

$0/93$ ، اسپیرمن - براون $0/88$ و گاتمن $0/87$

بودند. که همگی از نظر روان سنجی مقادیر

مطلوبی می‌باشند. نتایج در جدول شماره ۴

آورده شده‌اند.

۳. آزمون خلاقیت. آزمون خلاقیت، یک

آزمون مداد کاغذی است که توسط عابدی

(۱۳۷۳). تهیه و تدوین شده است و توسط

شکرکن و کفایت (۱۳۷۳) به فارسی برگردانده

تدوین کنندگان این آزمون برای اعتباریابی

آزمون از مقایسه گروههای شناخته شده^۱

استفاده کردند و آن را روی نمونه‌ای از

گروههای کارآفرین و غیرکارآفرین اجرا کردند.

نتایج نشان داد که میانگین نمره کارآفرینی،

گروههای کارآفرین و غیرکارآفرین متفاوت و

در سطح $0/001$ معنی‌دار بود.

در پژوهش حاضر به منظور اعتباریابی این

آزمون از روش اعتباریابی سازه استفاده شد.

نخستین شاخص اعتبار به کار گرفته شده شامل

۱۰ سؤالی بود که برای اعتباریابی آزمون

MET نیز مورد استفاده قرار گرفتند. همچنین از

آزمون MET به عنوان دومین شاخص اعتبار

استفاده شد. ضرایب اعتبار محاسبه شده در

جدول شماره ۳ ملاحظه می‌شود. ضریب

همبستگی بین پرسشنامه EAO و پرسشنامه

کمترین نمره و در برخی دیگر گزینه الف بالاترین نمره را دارد. گرفتن نمره بالا در این آزمون حاکی از داشتن انگیزه پیشرفت بالا است.

در این پژوهش برای اعتباریابی آزمون از روش اعتبارسازه استفاده شده است. آزمونی که به عنوان شاخص اعتبار مورد استفاده قرار گرفت آزمون انگیزه پیشرفت گیزلی^۳ (۱۹۷۱) است که به طور همزمان در اختیار آزمودنیها قرار گرفت. ضریب همبستگی محاسبه شده $r = 0/16$ بود که در سطح $0/03$ معنی دار می‌باشد. همچنین برای محاسبه ضریب پایایی از روشهای آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده شد. در روش تنصیف از فرمول ضریب همبستگی گاتمن و فرمول ضریب همبستگی اسپرمن- براون استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده $0/78$ و ضرایب پایایی محاسبه شده با استفاده از روشهای گاتمن و اسپرمن- براون، به ترتیب، $0/7$ و $0/72$ می‌باشند. نتایج به دست آمده در جدول شماره ۵ ملاحظه می‌شود.

شده است. این آزمون ۶۰ ماده دارد که چهار ویژگی افراد خلاق شامل سیالی، ابتکار، انعطاف‌پذیری و بسط را اندازه‌گیری می‌کند. ضریب اعتبار آزمون با استفاده از اعتبار سازه به وسیله عابدی $0/46$ گزارش شده است. همچنین ممینی (۱۳۷۹) اعتبار آزمون را با استفاده از روش سازه $0/25$ گزارش می‌دهد که هر دو ضریب در سطح $0/01$ معنی دار می‌باشند. همچنین پایایی آزمون توسط عابدی از طریق بازآزمایی $0/85$ و توسط شکرکن و کفایت (۱۳۷۳) و ممینی (۱۳۷۹) با استفاده از روش تنصیف و آلفای کرونباخ در کل آزمون بین $0/81$ تا $0/87$ گزارش شده است.

۴. پرسشنامه انگیزه پیشرفت^۱ (AMQ). پرسشنامه انگیزه پیشرفت ابزاری مداد-کاغذی است که توسط هرمانز^۲ (۱۹۷۰) تهیه و تدوین شده و به وسیله شکرکن و برومندنسب (۱۳۸۱) به فارسی برگردانده شده است. این پرسشنامه ۲۹ ماده دارد که به صورت جملات نیمه تمام می‌باشند و گزینه‌های ارائه شده برای هر ماده بین ۴ تا ۶ گزینه متغیر است. بر این اساس حداکثر نمره هر ماده بین ۴ تا ۶ می‌باشد که با توجه به تعداد گزینه‌های هر ماده تغییر می‌کند. در برخی از ماده‌ها گزینه الف

1- Achievement Montivation
Questionnaire

2- Hermans

3- Ghiselli

جدول ۵. ضرایب پایایی پرسشنامه انگیزه پیشرفت

تعداد	ضرایب	روشها
۱۸۳	۰/۷۸	آلفای کرونباخ
۱۸۳	۰/۷۲	اسپیرمن - براون
۱۸۳	۰/۷	گاتمن

۵. پرسشنامه عزت نفس. پرسشنامه عزت نفس آیزنگ^۱ (۱۹۷۶) به نقل از بیابانگرد، (۱۳۷۲)، ابزاری مداد-کاغذی است، که دارای ۳۰ ماده می باشد. آزمودنی برای پاسخ دادن به هر ماده باید یکی از ۳ گزینه "بلی"، "خیر" و یا "نمی دانم" را انتخاب کند. انتخاب گزینه "بلی" یک نمره، انتخاب گزینه "خیر" نمره صفر و انتخاب گزینه "نمی دانم" نیم نمره دارد. هرمزی نژاد (۱۳۸۰) برای به دست آوردن اعتبار و پایایی این پرسشنامه آن را روی نمونه‌ای از دانشجویان شهید چمران اهواز اجرا کرد و با استفاده از روش اعتبار سازه ضریب اعتبار $r = 0/74$ را برای دانشجویان دختر و برای دانشجویان پسر $r = 0/79$ را گزارش کرد، که در هر دو در سطح $0/01$ معنی دار می باشند. همچنین ضریب پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ $0/88$ و با استفاده از روش تنصیف $0/87$ گزارش شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های این تحقیق در دو بخش یافته‌های توصیفی و یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها ارائه می شوند.

الف. یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی این پژوهش میانگین، انحراف معیار و فراوانی آزمونهای سنتجش صفات کارآفرینی (MET)، جهت‌گیری کارآفرینی (EAO)، خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس را برای آزمودنیهای دختر، پسر و کل آزمودنیها در برمی گیرند. این یافته‌ها در جدول شماره ۶ نشان داده شده‌اند. مقایسه میانگین نمره‌های آزمونهای کارآفرینی نشان می دهد که آزمودنیهای پسر در آزمونهای کارآفرینی نمره بیشتری از آزمودنیهای دختر دارند. همچنین میانگین نمره‌های آزمودنیهای پسر در آزمونهای خلاقیت و عزت نفس بیشتر از آزمودنیهای دختر است، اما میانگین نمره

جدول ۶. یافته‌های توصیفی مربوط به پرسشنامه‌ها

کل			پسر			دختر			آزمودنیها پرسشنامه
			تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	
۳۶۴	۱۳۵/۴۳	۸۶۴	۱۷۵	۱۳۳/۹۷	۸۷۱/۰۶	۱۸۹	۱۳۶/۸	۸۵۷/۵۵	سنجش صفات کارآفرینی (MET)
۳۶۴	۶۱/۲	۵۰۷/۶۳	۱۷۵	۶۰/۴۸	۵۱۱/۷۹	۱۸۹	۶۱/۷۶	۵۰۳/۷۸	جهت‌گیری کارآفرینی (EAO)
۳۶۴	۱۵/۴۲	۱۳۳/۹۸	۱۷۵	۱۵/۱۸	۱۳۶/۰۸	۱۸۹	۱۵/۶	۱۳۳/۹۶	خلایقیت
۳۶۴	۱۳/۴۳	۱۰۰/۸	۱۷۵	۱۰/۷۷	۹۹/۱	۱۸۹	۱۵/۳۶	۱۰۲/۳۷	انگیزه پیشرفت
۳۶۴	۱۰/۱۸	۴۰/۵۴	۱۷۵	۱۰/۶۹	۴۱/۰۱	۱۸۹	۹/۶۹	۴۰/۱۱	عزت نفس

انگیزه پیشرفت آزمودنیهای دختر از میانگین و فرضیه‌های فرعی مربوط به آنها به صورت نمره‌های آزمودنیهای پسر بیشتر است. ضرایب همبستگی ساده در جدول شماره ۷ نشان داده شده‌اند.

ب. یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها همان طور که در جدول شماره ۷ ملاحظه می‌شود، همبستگی بین خلاقیت و کارآفرینی یافته‌های مربوط به فرضیه‌های اول تا سوم

جدول ۷. ضرایب همبستگی ساده بین آزمونهاى کارآفرینی با آزمونهاى خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس آزمودنیهای دختر، پسر و کل آزمودنیها

آزمونها									آزمونهای کارآفرینی	آزمودنیها
عزت نفس			انگیزه پیشرفت			خلایقیت				
df	P	r	df	P	r	df	P	r		
۱۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۳۷	۱۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۲۸	۱۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۴۷	MET	دختر
۱۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۲	۱۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۲۴	۱۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۴	EAO	
۱۷۳	<۰/۰۰۱	۰/۵	۱۷۳	<۰/۰۰۱	۰/۵۹	۱۷۳	<۰/۰۰۱	۰/۵۶	MET	پسر
۱۷۳	<۰/۰۰۱	۰/۵	۱۷۳	<۰/۰۰۱	۰/۵۶	۱۷۳	<۰/۰۰۱	۰/۴۸	EAO	
۳۶۲	<۰/۰۰۱	۰/۴۳	۳۶۲	<۰/۰۰۱	۰/۳۸	۳۶۲	<۰/۰۰۱	۰/۵۲	MET	کل
۳۶۲	<۰/۰۰۱	۰/۳۵	۳۶۲	<۰/۰۰۱	۰/۳۵	۳۶۲	<۰/۰۰۱	۰/۴۴	EAO	

همگی در سطح $P < 0/001$ معنی دارند. با توجه به این نتایج فرضیه دوم و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن نیز تأیید می‌شوند.

همچنین با توجه به نتایج مندرج در جدول شماره ۷ همبستگی بین عزت نفس و کارآفرینی با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) برای کل آزمودنیها $r = 0/43$ ، برای آزمودنیهای دختر $r = 0/37$ و برای آزمودنیهای پسر $r = 0/5$ است که همگی در سطح $P < 0/001$ معنی دارند. همبستگی بین عزت نفس و کارآفرینی با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) برای کل آزمودنیها $r = 0/35$ برای آزمودنیهای دختر $r = 0/2$ و برای آزمودنیهای پسر $r = 0/5$ بود که بجز در مورد آزمودنیهای دختر که در سطح $P < 0/007$ معنی دار است، بقیه در سطح $P < 0/001$ معنی دارند. با توجه به این نتایج فرضیه سوم و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن هم تأیید می‌شوند.

به منظور آزمون فرضیه ۴ و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن از رگرسیون چندمتغیری با روش ورود مکرر استفاده شده است و نتایج به دست آمده در جداول ۸، ۹، ۱۰ برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و پسر به تفکیک ارائه شده‌اند.

با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) برای کل آزمودنیها $r = 0/52$ ، برای آزمودنیهای دختر $r = 0/47$ و برای آزمودنیهای پسر $r = 0/56$ است که همگی در سطح $P < 0/001$ معنی دار می‌باشند. همچنین همبستگی بین خلاقیت و کارآفرینی با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) برای کل آزمودنیها $r = 0/44$ ، برای آزمودنیهای دختر $r = 0/4$ و برای آزمودنیهای پسر $r = 0/48$ است که همگی در سطح $P < 0/001$ معنی دار می‌باشند. با توجه به این یافته‌ها فرضیه اول و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن تأیید می‌شوند.

همچنین با توجه به نتایج مندرج در جدول شماره ۷ ملاحظه می‌شود که همبستگی بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) برای کل آزمودنیها $r = 0/38$ ، برای آزمودنیهای دختر $r = 0/28$ و برای آزمودنیهای پسر $r = 0/59$ است که همگی در سطح $P < 0/001$ معنی دار هستند. ضریب همبستگی بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) برای کل آزمودنیها $r = 0/35$ ، برای آزمودنیهای دختر $r = 0/24$ و برای آزمودنیهای پسر $r = 0/56$ است که

جدول ۸. نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیری خلایقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی به روش ورود مکرر برای کل آزمودنیها

متغیر پیش‌بین	شاخصهای آماری / آزمون کارآفرینی			MR	RS	F P	ضرایب رگرسیون		
	۱	۲	۳						
خلایقیت			$\beta=0.52$ $T=11/23$ $P<0.001$	0.52	0.27	130/35 (<0.001)			
			$\beta=0.44$ $T=9/23$ $P<0.001$	0.44	0.19	87/12 (<0.001)			
انگیزه پیشرفت		$\beta=0.26$ $T=5/81$ $P<0.001$	$\beta=0.44$ $T=9/84$ $P<0.001$	0.57	0.33	88/09 (<0.001)			
		$\beta=0.25$ $T=5/17$ $P<0.001$	$\beta=0.372$ $T=7/84$ $P<0.001$	0.5	0.25	60/04 (<0.001)			
عزت نفس	$\beta=0.24$ $T=5/24$ $P<0.001$	$\beta=0.23$ $T=5/31$ $P<0.001$	$\beta=0.36$ $T=7/65$ $P<0.001$	0.61	0.38	72/16 (<0.001)			
	$\beta=0.176$ $T=3/58$ $P<0.001$	$\beta=0.22$ $T=4/76$ $P<0.001$	$\beta=0.31$ $T=6/16$ $P<0.001$	0.53	0.27	45/62 (<0.001)			

همان‌طور که در جدول شماره ۸ ملاحظه می‌شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، بین متغیرهای پیش‌بین یعنی خلایقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با متغیر ملاک یعنی کارآفرینی با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) و آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) برای کل آزمودنیها رابطه معنی‌داری وجود دارد. به طوری که کلیه ضرایب رگرسیون در سطح $P<0.001$ معنی‌دار می‌باشند و ضریب همبستگی چندگانه متغیرهای پیش‌بین با آزمون MET به میزان $MR=0.61$ می‌باشد که می‌توان گفت با استفاده از متغیرهای پیش‌بین ۳۸٪ واریانس کارآفرینی تبیین می‌شود. ضریب همبستگی چندگانه متغیرهای پیش‌بین با آزمون EAO نیز به میزان $MR=0.53$ می‌باشد و گویای آن است که با استفاده از متغیرهای پیش‌بین ۲۷٪ واریانس کارآفرینی را می‌توان تبیین کرد. لذا با استفاده از دو آزمون MET و EAO فرضیه ۴ تأیید می‌شود.

همان‌طور که در جدول شماره ۸ ملاحظه می‌شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، بین متغیرهای پیش‌بین یعنی خلایقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با متغیر ملاک یعنی کارآفرینی با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) و آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) برای کل آزمودنیها رابطه معنی‌داری وجود دارد. به طوری که کلیه ضرایب رگرسیون در سطح $P<0.001$ معنی‌دار می‌باشند و ضریب

جدول ۹. نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیری خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی به روش ورود مکرر بر آزمودنیهای دختر

ضرایب رگرسیون			F P	RS	MR	شاخصهای آماری آزمون کارآفرینی	متغیر پیش‌بین
۳	۲	۱					
		$\beta=0/47$ $T=7/24$ $P<0/001$	52/48 ($<0/001$)	0/22	0/47	MET	خلاقیت
		$\beta=0/4$ $T=6/04$ $P<0/001$	36/5 ($<0/001$)	0/16	0/4	EAO	
	$\beta=0/22$ $T=3/51$ $P<0/001$	$\beta=0/42$ $T=6/95$ $P<0/001$	34/001 ($<0/001$)	0/27	0/52	MET	انگیزه پیشرفت
	$\beta=0/19$ $T=2/9$ $P<0/004$	$\beta=0/38$ $T=5/73$ $P<0/001$	23/18 ($<0/001$)	0/2	0/45	EAO	
$\beta=0/21$ $T=3/21$ $P<0/002$	$\beta=0/205$ $T=3/31$ $P<0/001$	$\beta=0/37$ $T=5/6$ $P<0/001$	27/25 ($<0/001$)	0/31	0/55	MET	عزت نفس
$\beta=0/042$ $T=0/61$ $P<0/054$	$\beta=0/19$ $T=2/83$ $P<0/005$	$\beta=0/37$ $T=5/17$ $P<0/001$	15/53 ($<0/001$)	0/201	0/45	EAO	

ضرایب رگرسیون به دست آمده معنی‌دار هستند. همچنین خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با متغیر ملاک کارآفرینی، با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی EAO، برای دانشجویان دختر همبستگی چندگانه $MR=0/45$ می‌باشد که با $P<0/001$ معنی‌دار است و می‌توان گفت ۲۰٪ واریانس کارآفرینی دانشجویان دختر به وسیله متغیرهای پیش‌بین قابل تبیین است، و کلیه ضرایب رگرسیون به دست آمده به جزء ضریب β عزت نفس معنی‌دار هستند. با توجه

طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون باروش ورود مکرر، بین متغیرهای پیش‌بین یعنی خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با متغیر ملاک یعنی کارآفرینی با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) برای دانشجویان دختر، که در جدول ۹ ارائه شده‌اند، همبستگی چندگانه $MR=0/55$ می‌باشد که در سطح $P<0/001$ معنی‌دار است و می‌توان گفت که ۳۱٪ واریانس کارآفرینی دانشجویان دختر به وسیله متغیرهای پیش‌بین قابل تبیین است. و کلیه

جدول ۱۰. نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیری خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی به روش مکرر برای آزمودنیهای پسر

ضرایب رگرسیون			F	RS	MR	شاخصهای آماری	متغیر
۳	۲	۱	P			آزمون کارآفرینی	پیش بین
		$\beta=0/56$ $T=8/99$ $P<0/001$	80/88 ($<0/100$)	0/32	0/56	MET	خلاقیت
		$\beta=0/48$ $T=7/12$ $P<0/001$	50/75 ($<0/001$)	0/23	0/48	EAO	
	$\beta=0/397$ $T=5/73$ $P<0/001$	$\beta=0/324$ $T=4/97$ $P<0/001$	64/32 ($<0/001$)	0/43	0/654	MET	انگیزه پیشرفت
	$\beta=0/42$ $T=5/82$ $P<0/001$	$\beta=0/24$ $T=3/24$ $P<0/001$	47/22 ($<0/001$)	0/354	0/595	EAO	
$\beta=0/25$ $T=3/92$ $P<0/001$	$\beta=0/35$ $T=5/1$ $P<0/001$	$\beta=0/27$ $T=3/82$ $P<0/001$	51/57 ($<0/001$)	0/48	0/69	MET	عزت نفس
$\beta=0/293$ $T=4/44$ $P<0/001$	$\beta=0/368$ $T=5/17$ $P<0/001$	$\beta=0/144$ $T=1/98$ $P<0/05$	41/5 ($<0/001$)	0/41	0/65	EAO	

است، و می توان گفت ۴۸٪ واریانس کارآفرینی دانشجویان پسر به وسیله متغیرهای پیش بین قابل تبیین است. کلیه ضرایب رگرسیون در سطح $P<0/001$ معنی دارند. همچنین خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی دانشجویان پسر با استفاده از آزمون همبستگی چندگانه به میزان $MR=0/65$ دارند. و R کلی آنها ۰/۴۱ است که می توان ۴۱٪ واریانس کارآفرینی را به وسیله آن تبیین کرد. در ضمن کلیه ضرایب

به این نتایج فرضیه الف- ۴ تأیید می شود. همچنین نتایج مربوط به آزمودن فرضیه ب- ۴- در جدول شماره ۱۰ ارائه شده اند.

طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کارآفرینی دانشجویان پسر با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) همبستگی چندگانه $MR=0/69$ است که در سطح $P<0/001$ معنی دار

رگرسیون به دست آمده در سطح $P < 0/05$ معنی دارند. با توجه به این نتایج فرضیه ب-۴ نیز تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی برخی از پیشایندهای مهم روانشناختی کارآفرینی است. بر این اساس فرضیه‌هایی مطرح شده است. همان‌طور که در بخش یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها ملاحظه شد. همبستگی خلاقیت و کارآفرینی دانشجویان در سطح $P < 0/001$ معنی دار بود. فرضیه اول و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن مورد تأیید قرار گرفت، به طوری که با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET)، همبستگی بین خلاقیت و کارآفرینی برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و آزمودنیهای پسر به ترتیب $r = 0/52$ ، $r = 0/47$ و $r = 0/56$ بود. و با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) همبستگی بین خلاقیت و کارآفرینی برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و آزمودنیهای پسر به ترتیب $r = 0/44$ ، $r = 0/4$ و $r = 0/48$ بود. نتایج به دست آمده از این پژوهش ضمن تأیید نتایج تحقیقات انجام شده توسط پژوهشگران دیگر (همچون سولومون، ۱۹۸۹، شاین، ۱۹۹۴، شاور ویلیامز و اسکات،

۱۹۹۰، کارلند، کارلند و استیوارت، ۱۹۹۶) حاکی از این است که بین خلاقیت و کارآفرینی همبستگی مثبت وجود دارد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که بین ویژگیهای افراد خلاق و ویژگیهای افراد کارآفرین همپوشی وجود دارد. به طوری که برخی از پژوهشگران معتقدند افراد خلاق از انجام خدمات غیرعادی برای گروه، ارائه ایده‌های مغایر با گروه و نتیجه‌گیریهای نادر و منحصر به فرد و اهمه‌ای نشان نمی‌دهند (گتزلز و جکسون، ۱۹۶۲)، یا اینکه افراد خلاق دارای انگیزه پیشرفت بالا، کنجکاری زیاد، علاقه وافر به نظم و ترتیب در امور، قدرت ابراز وجود و خودکفایی، شخصیت غیرمعارف و غیررسمی، پشتکار و انضباط در کارها، استقلال و دانش وسیع هستند (استاین، ۱۹۷۴).

همچنین نتایج به دست آمده در بخش یافته‌ها نشان می‌دهند که همبستگی بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی در سطح $P < 0/001$ معنی دار است و بر این اساس فرضیه ۲ و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن تأیید می‌شود. به طوری که با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی، همبستگی بین انگیزه

1- Getzels & Jackson

2- Stein

مربوط است یا منعکس کننده آن ویژگیهای شخصی (مانند هوش) است که متضمن پیشی گرفتن بر دیگران است.

۴. وقتی آنها در کارشان موفق می‌شوند، معمولاً سطح آرزوی خود را به شیوه واقع‌بینانه‌ای بالا می‌برند و به کارهایی رو می‌آورند که اندکی رقابت‌انگیزتر و مشکل‌ترند.

۵. آنها دوست دارند در موقعیتهایی کار کنند که تا اندازه‌ای بر نتیجه کار کنترل داشته باشند. چنانچه ملاحظه می‌شود این ویژگیها با برخی از ویژگیهای کارآفرینان همخوانی دارند.

همچنین نتایج به دست آمده در بخش یافته‌ها نشان می‌دهد همبستگی بین عزت نفس و کارآفرینی در سطح $P < 0/001$ معنی‌دار است و براین اساس فرضیه ۳ و فرضیه‌های فرعی مربوط به آن تأیید می‌شود. به طوری که با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET)، همبستگی بین عزت نفس و کارآفرینی برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و آزمودنیهای پسر به ترتیب $r = 0/43$ ، $r = 0/37$ و $r = 0/5$ بود و با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO)، همبستگی بین عزت نفس و کارآفرینی برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و آزمودنیهای پسر به ترتیب $r = 0/35$

پیشرفت و کارآفرینی برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و آزمودنیهای پسر، به ترتیب، $r = 0/38$ ، $r = 0/28$ و $r = 0/59$ بود، و با استفاده از آزمون جهت‌گیری کارآفرینی (EAO) همبستگی بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی برای کل آزمودنیها، آزمودنیهای دختر و آزمودنیهای پسر، به ترتیب، $r = 0/35$ ، $r = 0/24$ و $r = 0/56$ بود. نتایج به دست آمده از این پژوهش ضمن تأیید نتایج تحقیقات انجام شده توسط محققین دیگر (همچون مک کللند، ۱۹۶۱، سکستون و باومن، ۱۹۸۳، مایتر، اسمیت و براکر، ۱۹۸۹، ۱۹۹۴، شاور و اسکات، ۱۹۹۱، فیلیس، ۱۹۹۸ و بوتلر، ۱۹۹۹) حاکی از آنند که بین انگیزه پیشرفت و کارآفرینی همبستگی مثبت وجود دارد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت بر اساس برخی پژوهشها (مثلاً، مک کللند و وینتر، ۱۹۶۹) انگیزه پیشرفت پیامدهایی دارد که عبارتند از: ۱. انتخاب تکالیف نسبتاً چالش‌انگیز که احتمال موفقیت در آنها وجود داشته باشد.

۲. آنها کارهایی را دوست دارند که در آنها بتوانند عملکردشان را با عملکرد دیگران مقایسه کنند، آنها بازخورد «چگونگی انجام کار» را دوست دارند.

۳. آنها معمولاً در کارهایی پشتکار نشان می‌دهند که به نظرشان به شغل یا حرفه‌ای

۳۷/۶٪ از واریانس کارآفرینی را تبیین می‌کند. به طور کلی یافته‌های این پژوهش نشان دهنده ارتباط و ویژگی‌های روانشناختی (خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس) با کارآفرینی است.

$I=0/5$ و $I=0/2$ بود. نتایج به دست آمده از این پژوهش ضمن تأیید نتایج تحقیقات انجام شده توسط پژوهشگران دیگر (مثلاً، ولش و وایت، ۱۹۸۱، هورنادی، ۱۹۸۶، بارون و مارکن زیرچاپ، کوین و همکاران، ۲۰۰۱)، حاکی از آنند که بین عزت نفس و کارآفرینی همبستگی مثبت وجود دارد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که این یافته‌ها با نظریه خودمهاهنگی^۱ (کورمن^۲، ۱۹۷۷، ترجمه شکرکن، ۱۳۷۰) مطابقت دارند. کورمن (۱۹۷۷) بر اساس نظریه خود-هماهنگی پیش‌بینی‌هایی مطرح می‌کند که یکی از آنها، این است: افرادی که خود را بسیار شایسته می‌دانند، به احتمال بیشتر در انجام وظایف موفق می‌شوند تا کسانی که شایستگی خود در یافته اندکی برای وظیفه یا شغل در دست انجام دارند. دلیل این امر آن است که هر یک به گونه‌ای عمل می‌کنند که با شناختی که از خود دارند، سازگار است.

همچنین نتایج تحلیل همبستگی چندگانه نشان می‌دهد که ترکیب متغیرهای پیش‌بین با کارآفرینی در سطح $P < 0/001$ معنی دار است. ضریب همبستگی چندگانه برای کل آزمودنیها با استفاده از آزمون سنجش صفات کارآفرینی (MET) از ضرایب همبستگی ساده هر یکی از آنها بیشتر است. به طوری که ترکیب سه متغیر

1- Self-consistency Theory

2- Korman

منابع

فارسی

احمدپوردریانی، محمود (۱۳۸۰). کارآفرینی: تعاریف، نظریات، الگوها. تهران: شرکت پردیس

۵۷

بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۷۲). روشهای افزایش عزت نفس در کودکان و نوجوانان. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران.

شهنی بیلاق، منیجه (۱۳۸۱). کارآفرینی. مقالات ارائه شده در سمینار پیش آیندهای مهم روانشناسی در کارآفرینی، مرکز کاراد دانشگاه شهید چمران اهواز.

صمدآقایی، جلیل (۱۳۷۸). سازمانهای کارآفرینی. تهران: مرکز آموزشی مدیریت دولتی.

کفایت، محمد، استاد راهنما، حسین شکرکن (۱۳۷۳). بررسی ارتباط شیوهها و نگرشهای فرزندپروری با خلایق و رابطه متغیر اخیر با هوش و پیشرفت تحصیلی دانشآموزان سال اول دبیرستانهای پسرانه اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

کورمن، ا.ک. (۱۹۷۷). روانشناسی صنعتی و سازمانی. ترجمه حسین شکرکن (۱۳۷۰). تهران: انتشارات رشد.

ممبیتی، رحم خدا (۱۳۷۹). رابطه، خلایق، خودشکوفایی و عزت نفس آموزگاران مرد با سلامت روانی و عملکرد شغلی آنان و عملکرد تحصیلی دانشآموزان پایه‌های سوم تا پنجم دبستانهای باغملک. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

هرمزی‌نژاد، معصومه (۱۳۸۰). رابطه ساده و چندگانه عزت نفس، اضطراب اجتماعی و کمال‌گرایی با ابراز وجود در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.

لاتین

Baron, R.A. & Markman, G.D. (inpress) Social skills and entrepreneneurial success: why the ability to get along well with others may really matter. *Journal of Business Venturing*.

- Butler, R. (1999). Information seeking and achievement motivation in middle childhood and adolescence: The role of ability, *Developmental psychology*, 35, No. 1, 146-163.
- Carland, J.A., Carland, J.W. & Stewart, W.H. (1996). Seeing what's not there: The enigma of entrepreneurship, *Journal of Small Business Strategy*, 7(1), Spring 1-20.
- Druker, P. (1985). The discipline of innovation. *Harvard Business Review*. May- June- 67-72.
- Faris, S. (1999). Seeking entrepreneurial origins: Are entrepreneurs born or made? Kauffman center for Entrepreneurial Leadership Clearinghouse on Education, 4801 Rockhill Road Kansas City, MO 64110-2046. Available at <http://www.celcee.edu/>
- Getzels, J. & Jackson, P.W. (1962). Creativity and intelligence, John Wiley.
- Ghiselli, E.E. (1971). Explorations in managerial Talent, Pacific Palisades. California: Goodyear Publishing company, Inc.
- Hermans, H.J.M. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psychology*, Vol 54, No. 4, 353-363.
- Hisrich, R.D. & Peters, M.P. (1989). Entrepreneurship: Starting, developing, and managing a new enterprise. (Homewood, IL: BPI/Irwin).
- Hornaday, J. (1982). Research about Living Entrepreneurs, Inc. Kent, D. Sexton & K. Vesper (eds). Vesper(eds). "Encyclopedia of Entrepreneurship", Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall Co.
- Johnson, B.R. (1990). Toward a multidimensional model of entrepreneurship: The case of achievement motivation and the entrepreneur. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 14(3). 39-54.
- Kenyon, A.R. (1999). "Measuring Your Entrepreneurial Traits" Available at <http://www.google.com>.
- Kilby, P. (1971). Entrepreneurship and economic development. New York: Free Press.
- Koen, P.A., Markman, G.D., Baron, R.A. & Reilly, R. (2001) Cognition and Personality as Predictors of Resource Attainment among Corporate Entrepreneurs. *Frontiers of Entrepreneurship Research*. Wellesley, MA: Babson college.

- Korman, A.K. (1977). *Organizational behavior*. New Jersey: Prentice-Hall.
- McClelland, D.C. (1961). *The Achieving Society*, Princeton, N.J.: Van Nostrand.
- McClelland, D.C. & Winter, D.G. (1969). *Motivating Economic Achievement*, New York: Free Press.
- Miner, J.B., Smith, N.R., & Bracker, J.S. (1989). Role of entrepreneurial task motivation in the growth of technologically innovative firms, *Journal of Applied Psychology*, 74, No. 4. 554-560.
- Miner, J.B., Smith, N.R., & Bracker, J.S. (1994). Role of entrepreneurial task motivation in the growth of technologically innovative firms, *Journal of Applied Psychology*, 79, No. 4. 627-630.
- Pillis, E.G. (1998). What's Achievement got to do with It? The Role of National Culture in the Relationship Between Entrepreneurship and Achievement Motivation. *Frontiers of Entrepreneurship Research*. Wellesleg, MA: Babson College.
- Rissal, Romeo. (1992). A study of the characteristics of entrepreneurs in Indonesia. Dissertation, George Washington University, EDD 1988 DAI-A 49/06 P. 1516 Dec. 1988.
- Robinson, P.B., Stimpson, D.V., Huefner, J.C. & Hunt, H.k. (1991). An attitude approach to the prediction of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, Summer, PP. B-31.
- Shaver, K.G., & Scott, L.R. (1991). Person, Process, Choice: The Psychology of New Venture Creation. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16(Winter): 23-45.
- Shaver, K.G., Williams, S.L., & Scott, L. R. (1990). Entrepreneurial beliefs. Creativity and risk- taking: Personality or Situation? Unpublished manuscript, College of William & Mary.
- Schein, E.H. (1994). Entrepreneurs: What they're really like. *Vocational Education Journal*, 64(80), 42-44. (c971204)
- Schumpeter, J.A. (1934). *The theory of economic development*. Translated by R. Opie. Cambridge: Harvard University Press.
- Sexton, D.L. & Bowman, N.B. (1983). Comparative Entrepreneurship Characteristics of Students: Preliminary Results. *Frontiers of*

- Entrepreneurship Research, Babson College, *Wellesly*, MA, PP. 213-232.
- Stein, M.I. (1979). *Stimulating Creativity*. New York John Wiley 7 Sons.
- Welsh, J.A. & White, J.F. (1981). Converging on characteristics of entrepreneurs. In K.H. Vesper(Ed.), *Frontiers of entrepreneurship research*. *Wellesly*, Mass: Babson, Center for Entrepreneurial Studies, 510-536.